

विमुक्त जाती, भटक्या जमाती इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना प्रतिपूर्ती करावयाच्या इतर शुल्काच्या (other fees) बाबी निश्चित करणेबाबत.

**महाराष्ट्र शासन**  
**विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर मागासवर्ग**  
**आणि विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग**  
**शासन परिपत्रक क्र. शिवृती-२०१८/प्र.क्र.२४२/शिक्षण**  
**मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२**  
**दिनांक :-१४ मार्च, २०१९**

- वाचा** :-  
 १) शासन निर्णय, सा.न्या. सा.का.क्रि व वि.स. विभाग क्र. इबीसी-२००३/प्र.क्र.३०१/ मावक-२, दि.१ नोव्हेंबर, २००३.  
 २) शासन निर्णय, सा.न्या. सा.का.क्रि व वि.स. विभाग क्र. इबीसी-२००४/प्र.क्र.३०/ मावक-२, दि.५ जानेवारी, २००५.  
 ३) शासन परिपत्रक, सा.न्या.सा.का.क्रि व वि.स. विभाग क्र. इबीसी-२००५/प्र.क्र.१२८/ मावक-२, दि.२७ जून, २००५.  
 ४) शासन परिपत्रक, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग क्र. इबीसी-२०१७/प्र.क्र.४५/शिक्षण, दि.५.१२.२०१८.  
 ५) विजाभज संचालनालय, पुणे यांचा दि.२९.१०.२०१८ चा प्रस्ताव.

### शासन परिपत्रक :-

अनुदानित व विनाअनुदानित महाविद्यालयामध्ये कला, विज्ञान आणि वाणिज्य या शाखांमध्ये शिक्षण घेत असलेल्या विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व विशेष मागासप्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना तसेच अनुदानित महाविद्यालयातील इतर मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना त्या महाविद्यालयाच्या संबंधित विद्यापीठाने ठरविलेल्या दराप्रमाणे शिक्षण शुल्क, प्रयोगशाळा शुल्क, ग्रंथालय शुल्क, इतर शुल्क, एकस्ट्रा क्युरिक्युलर ऑफीसी, मैगेज़ीन फी, नोंदणी शुल्क, कॉम्प्युटर प्रॅक्टिकल शुल्क व परीक्षा शुल्क याची महाविद्यालयाला प्रतिपूर्ती करण्याच्या सूचना वाचा क्र.३ येथील दि.२७ जून, २००५ रोजीच्या शासन परिपत्रकान्वये देण्यात आल्या होत्या.

२. तदनंतरच्या कालावधीमध्ये महाविद्यालयांमार्फत राबविण्यात येत असलेल्या वैविध्यपूर्ण उपक्रमांमुळे इतर शुल्कांच्या बाबींमध्ये मोठया प्रमाणात वाढ झाल्याचे शासनाच्या निर्दर्शनास आले आहे. त्याचप्रमाणे इतर शुल्कांच्या बाबनिहाय फीमध्ये देखील महाविद्यालय/ विद्यापीठनिहाय मोठया प्रमाणावर भिनता दिसून येत आहे. याबाबत संचालक, विजाभज संचालनालय, पुणे यांनी संदर्भ क्र.५ येथे नमूद दि.२९.१०.२०१८ रोजीच्या पत्राद्वारे शासनास प्रस्ताव सादर केलेला आहे. ही बाब विचारात घेऊन इतर शुल्कांच्या बाबी नेमक्या कोणत्या असाव्यात याबाबत माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने सर्व महाविद्यालयाकडून माहिती मागवून इतर शुल्काच्या १६ बाबी निश्चित केल्या आहेत. सदर १६ बाबी महाडिबीटी पोर्टलवर अपलोड करण्यात आल्या आहेत. सर्व प्रशासकीय विभागांसाठी इतर शुल्काच्या १६ बाबी निश्चित करण्यात आल्या असल्यामुळे माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने महाडिबीटी पोर्टलवर अपलोड केलेल्या इतर शुल्काच्या खाली नमूद १६ बाबींसाठी आवश्यक ती पुढील कार्यवाही करण्यात यावी. तसेच शासन परिपत्रक दि.५.१२.२०१८ मधील मुद्दा क्र. २(६) मध्ये उल्लेख केल्याप्रमाणे शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ साठीची दोन्ही सहामाहीची अनुज्ञेय असलेली इतर फी एकत्रितरित्या द्वितीय सहामाहीमध्ये एकत्रितरित्या देण्यात यावी.

I) प्रवेश फी	II) विविध गुणदर्शन उपक्रम शुल्क (Extra Curriculum /Activity fee)	III) विद्यापीठ विकास निधी	IV) विद्यापीठ विद्यार्थी सहाय्य निधी/कल्याण निधी
V) प्रयोग शाळा शुल्क	VI) कॉलेज मैगेजीन फी	VII) विद्यापीठ क्रिडा निधी	VIII) विद्यापीठ विद्यार्थी विमा निधी

IX) ग्रंथालय शुल्क	X) संगणक प्रशिक्षण फी	XI) विद्यापीठ अश्वमेध निधी	XII) युथ फेस्टीवल शुल्क
XIII) जिमखाना शुल्क	XIV) नोंदणी शुल्क	XV) विद्यापीठ वैद्यकिय मदत निधी	XVI) विद्यार्थी ओळखपत्र शुल्क

३. उक्त परिच्छेद-२ मध्ये नमूद १६ बाबींच्या शुल्काची अचूक परिगणना करून बाबनिहाय शुल्क अंतिम करून सदर शुल्क हे सक्षम प्राधिकरण / प्राधिकारी / प्रशासकीय विभाग यांच्या मान्यतेने महाडिबीटी पोर्टलवर अपलोड केल्याचे संबंधित महाविद्यालयाने प्रमाणित करणे अनिवार्य राहील. इतर शुल्कामध्ये समाविष्ट १६ बाबींपैकी एखाद्या बाबीचे शुल्क अवास्तव असल्याचे तसेच सदर शुल्कास सक्षम मान्यता नसल्याचे निर्दर्शनास आल्यास व त्याद्वारे शासनाचे आर्थिक नुकसान झाल्यास संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्याना व्यक्तिशः जबाबदार धरून शासनाची आर्थिक फसवणूक केल्याबदल नियमानुसार कारवाई करण्यात येईल याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१९०३१४१६०५१५३६२२ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार वा नावाने.

( रविंद्र गुरव )  
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) प्रधान सचिव (माहिती व तंत्रज्ञान), मंत्रालय, मुंबई.
- २) संचालक, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण संचालनालय, पुणे
- ३) प्रादेशिक सह आयुक्त (सर्व)
- ४) सहायक आयुक्त, सामाजिक न्याय (सर्व)
- ५) जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी (सर्व)
- ६) समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).